

Asia: HE 4/2020 vp**Lausunnon antaja: Talkoorengas/ Vapaaehtoisen hyvinvointityön keskus**

Toiminnanjohtaja Tarja Orlow puh. 040 7006962 tarja.orlow@talkoorengas.fi

Lyhyesti meistä

Vapaaehtoisen hyvinvointityön keskus, tuttavallisemmin tunnettu Talkoorengas on toiminut jo vuodesta 1991 Keravalla ja meidät tunnetaan paikkana, joka perinteisesti tarjoaa mahdollisuuden monipuolisesti osallistua vapaaehtoistyöhön, sekä matalankynnyksen paikkana, josta saa apua ja tukea. Järjestö on ollut vuosia mukana kehittämässä vapaaehtoistoimintaa ja hankkinut sitä kautta kokemusta sen organisoimisesta ja toteuttamisesta. Pääasiallinen rahoitus tulee STEA:lta, Keravan kaupungilta tukea haetaan vuosittain ja sen osuus on noin 10 %.

Vuonna 2019 Talkoorengaan vapaaehtoiset, joita on tänä päivänä reilut 300, tekivät yhteensä yli 13 800 tuntia eri auttamistehtävissä. Niistä reilut 4000 tuntia he tekivät käymällä kotona sekä saattamalla tutkimuksiin. Sairaalavapaaehtoiset tekivät peräti 4000 tuntia olemalla tukena ja turvana terveyskeskuksessa osastoilla eri tehtävissä, osa heistä tekee myös kuolevan saattohoitoa.

Keskuksen tarjoamassa, ennaltaehkäisevässä toiminnassa (harrastus- ja opintopiirit, luennot yms. tapahtumat) kävijöitä tilastoitiin viime vuonna yli 8 000 kävijää. Talkoorengaan tavoitteena on tukea ja edesauttaa avunsaajan eli sitä kolmannen osapuolen hyvinvointia ja arjessa selviytymistä, samalla vapaaehtoinen parantaa omaa sekä avunsaajan elämänlaatua. Se on myös oiva tapa valmistautua omaan vanhenemiseen.

Suurin vapaaehtoistoimijajoukko ovat iäkkäät ihmiset itse. Ikäihmiset eivät ole eläkkeelle siirtyessään useinkaan avuntarvitsijoita, vaan vapaaehtoisavun ja työpanoksen antajia. Kolmannen sektorin yleishyödylliset järjestöt ovat tärkeitä vapaaehtoistyön organisoijia ja ne tuottavat merkittävän lohkon muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluja ja näin säästävät vuosittain yhteiskunnan kuluja.

Tulevaisuus nojaa siihen, että innostus kansalaisten piirissä vapaaehtoistoimintaan pysyy. Siksi tuleekin ehdottomasti tukea ja edesauttaa kansalaisjärjestöjä siten, että niillä on taloudelliset mahdollisuudet tehdä jatkossakin vapaaehtoistyötä. Laadukasta ja laajaa vapaaehtoistoimintaa ei voi olla ilman järjestäytynyttä ja resursoitua taustaorganisaatiota eikä taloudellisia resursseja. Järjestöjen kautta vapaaehtoisten tekemää työtä mahdollistetaan, koordinoidaan ja tuetaan.

Vapaaehtoistyö on parhaimmillaan sitä, että se antaa voimavaroja tekijälleen. On äärimmäisen tärkeää, että he saavat tehdä juuri sitä, mitä he itse haluavat ja, että he kokevat mukana olonsa kannustavaksi ja merkitykselliseksi. Järjestön hyvä maine, byrokratian puuttuminen ja toiminnan avoimuus auttavat toiminnan piiriin hakeutumista. Jotta viranomaisten, yksityisen sektorin ja järjestöjen välisiä toimintatapoja saataisiin entistä joustavammiksi ja motivoivimmiksi täytyy yhteistyötä kehittää edelleenkin. Luovuus, uudet näkökulmat ja toisin tekeminen ovat nykytilanteessa välttämättömiä.

Uudentyyppisen koulutuksen suunnittelu *

Tällä hetkellä kotona asuu useita ihmisiä, joiden toimintakyky on heikentynyt ja/ tai heidän selviytymisensä päivittäisistä toiminnoista ja arjen askareista ilman ulkopuolisen apu on heikkoa tai jopa mahdotonta. He eivät kuitenkaan täytä kaikkia tai edes osaa kotihoidon tärkeiden palvelujen

myöntämiskriteereistä ja näin ollen joutuvat selviytymään kotona omin voimin, vapaaehtoisten, naapureiden tai mahdollisten omaisten turvin.

Usein tämän seurauksena elämänlaatu heikkenee ja ihmisen oman arvontunto alenee. Se taas johtaa usein syrjäytymiseen, masennukseen ja jopa itsemurhiin. Keinoja selvitä ovat kenties turvautuminen mielialalääkkeisiin tai päihteisiin, mikä taas kasvattaa entisestään yhteiskunnalle tulevia hoivakustannuksia. Ennen kuin ajaututaan näin pitkälle, olisi hyvä olla erilaisia vaihtoehtoja tarjolla, joilla voidaan tukea selviytymistä ja niin, että itse saa päättää mitä haluaa ja tarvitsee.

Vaihtoehtoja tarvitaan useampi, on se sitten kotihoito, vapaaehtoinen, yksityinen palveluntarjoaja tai esim. * hoiva-avustaja. Kun ihminen ei ole vielä tarpeeksi huonokuntoinen saadakseen kotihoidon palveluita ja omaisten avun turvin ei enää selviä, olisi hyvä, jos olisi joku ammatillinen taho, joka voisi tulla auttamaan. Hoiva-avustaja voisi auttaa ruoan laitossa, siivoamisessa, peseytymisessä ja ym. muissa päivittäisissä toiminnoissa, joista ei enää itse selviä. Pitkäaikaistyöttömät/ eläkeläiset tai muut halukkaat voitaisiin työvoimapolitiisella lyhytkestoisella koulutuksella kouluttaa hoiva-avustajiksi ja koulutus toisi heille työpaikan.

On olemassa järjestöjä, joista voi palkata pienellä summalla, omassa järjestössä koulutetun ja maksullisen lastenhoitajan kotiin, (palvelun tilaaja toimii työnantajana eli työnantajamaksut), samaa toimintaperiaatetta ja palvelua voisi kehittää myös ikäihmisille. Koulutetun hoitajan palkkaaminen kotiin järkevillä kustannuksilla antaisi juuri sitä toivottua itsemääräsoikeutta ja valinnan vapautta. Verotuksen kehittäminen?

Talkoorenkankaan vapaaehtoiset auttavat jo paljon kotona asuvia ikäihmisiä, mutta toiminta perustuu kuitenkin vapaaehtoisuuteen. Jos julkinen sektori kouluttaisi nämä hoiva-avustajat, varmistettaisiin sillä mm. laatuksiteerit ja ammattitaito.

Koulutetut hoiva-avustajat toimisivat myös linkkinä asiakkaan siirtyessä kotihoidon palvelujen piiriin. Asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa voisi merkittävänä tekijänä/kriteerinä olla asiakkaan tarve hoiva-avustajan apuun päivittäisissä toiminnoissaan (taloudellista tukea). Hoiva-avustaja voisi olla myös omaishoitajan apuna ja/tai kotihoidon tukena asiakkaan hoidossa, jolloin kotihoidon lähi- ja sairaanhoitajien resurssit saataisiin keskittää siihen mihin heidät on koulutettu, eli hoivatyöhön.

Digiosaamisen-ja osallisuuden kehittäminen

Avun ja tiedon hankkimisen ja saamisen tukemiseen tarvitaan erilaisia, tasa-arvoistavia keinoja. Asioiden selvittäminen yksin on usein liian hankalaa ikäihmiselle ja/tai siihen tarvittavia resursseja, puolueetonta tukea tai taitoja ei ole. Saatavissa olevista tukipalveluista, eduista ja avunsaamisesta tulee tehdä helposti ymmärrettävää ja löydettävää ja, että se tasa-arvoistaa kaikki kansalaiset. Liian usein ikäihminen jää yksin ja ainoa kanava tässä on oma aiemmin hankittu taito ja kokemus, mahdollinen digilaitte/ tietokone ja oma aktiivisuus.

Samoin tulisi miettiä mahdollisten veroalennuksien vaikutusta ikäihmisten erilaisten palveluiden käyttämiseen/ostamiseen ulkopuolelta, esim. sosiaalipalvelujen ostaminen ilman arvonlisäveroa (sen kriteereiden tarkistaminen, sen piiriin hakeutumisen vaikeus) tai esim. siitä saatava kotitalousvähennys helpotus.

Järjestöjen vahvuudet ovat niiden notkeus ja reagointinopeus yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin ja haasteisiin. Jatkovaa kehittämistä ja uutta innovaatiota tarvitaan, jotta vapaaehtoistoiminta jaksaisi tulevaisuudessakin kukoistaa. Järjestöillä löytyy rohkeutta tarttua epäkohtiin ja vastata niihin etsimällä ja kehittämällä uusia ratkaisuja.